

Z vlasti amazonek.

(Obrázky lidských obětí.)

I.

Není snad nikoho, kdož by aspoň někdy nebyl slyšel o ztracené, ale zajímavé zemi té, jejíž král, krvelačnější všech jiných potentátů, má za tělesnou stráž svou 2000 až 5000 ozbrojených žen, král to, který slaví každý "den veliký" popravami sta a sta otrokův, buď aby lidskými těmi obětmi těmi uctil památku zesnulých předkův svých, aneb aby oslavil příchod některého Evropana v sídlo své, Abomey, kam bělochu lze sice někdy proniknouti, odkudž ale proň málo kdy bývá návratu! Chceme-li my déle črtami svými prodletí u krajů těch, nečiníme tak snad, abychom podali podrobný jich obraz, nechceme tuto zabíhati široce v data zeměpisná, jež každý slovník naučný jest s to podati; hodláme prostě z črt některých Evropanů, kteří měli neštěstí, že až do Abomeye pronikli, vyjmouti dojmy, jakéž na ně slavnosti amazonek a především strašlivé ony popravy, hlavní to část programů slavnostních, učinily. Jen k vůli porozumění bližšímu stůjítež zde předem dva, tři suché udaje zeměpisné. Království dahomejské rozkládá se na jižním pobřeží západní Afriky spojeno jsouc mořem, však úzkým jen pruhem s důležitým přístavem Vydah, jinak odděleno jest od moře evropskými osadami, zvláště francouzským územím Porto Novo atd. Země, čítající as 180 čtv. mil v rozloze a 900.000 obyv. (dle jiných jen 150.000!) pokryta jest nekonečnými lesy a rozryta močály a bažinami, jež vzduch takřka nesnesitelně pro každého Evropana otravují. Dnešní král, Jeho Veličenstvo Bedoazen Boazere Hossi Bowele (to jest "zdroj všeho" — "král" — "žralok") vládne zemi své absolutismem stejně neobmezeným jako předkové jeho i rozhoduje libovolně o životu i majetku poddaných svých. Má po boku ovšem i několik rádcův, z nichž nikoli poslední "kambodé" má za úkol při vycházkách králových odstraňovati nejjasnějšímu a nejmilostivějšímu pánovníku — kamení s cesty, mimo to však i střežiti vchody k paláci královskému.

Jak obyčejně vojsko mužské dělí se i tělesná stráž králova, z amazonek sestávající, na pět oddělení: dělostřelectvo, ozbrojené šavlemi a 25—30 děly, z tak zvaných "lovkyň slonů", nejstatečnější to četou, jejíž družky nosí modrý turban a jako zbraně, dýku za pasem a dlouhou pušku; v pěchotu, ozbrojenou šavlemi a puškami: v jiné oddělení s lesklými přilbicemi a s 1—1½ m. dlouhými, přímo vztýčenými kosami a konečně ve sbor ludičistníků ženských, luky a malými dýkami vyzbrojených, kteří tvoří elitní a parádní četou; amazonky, jež poslednímu sboru náležejí, jsou zároveň předními tanečnicemi... Důstojnice nosívají stříbrný nára-

mek na levém rameni i jiné ještě odznaky. Mužské vojsko rozděleno jest v tatáž oddělení; z pravidla však dostává se mu horších zbraní. Amazonky jsou vůbec dle mínění cestovatelů statečnější, bojovnější, ale i ukrutnější mužských vojáků; králi jsou pak bezpodmínečně oddány; jízdy není, neboť se nedostává koní. Náboženství Dahomejců jest fetišství nejprimitivnějšího druhu; ctí i dobrého a zlého ducha, zvláště ale posledního, jehož se bojí. Vysvětlení to pro byzantismus i v tak mnohých státech vzdělaných! Kněží a kněžky těší se veliké úctě i u krále; první mívají skorem vždy pravou polovici hlavy oholenou a šatí se bohatě; druhé zdobívají vlas svůj perlami a penízky domácími (zvanými "kauri"), ač jinak Dahomejky vlas si ostříhají; horní část těla zdobí peří a stužky kol hrdla ovinuté, krom toho lehký kabátec pasem spoutaný. Bůžkové, z rudé hlíny zrobeni, stávají u vchodu vsí. Dahomejci ctí však také hady, jich několik set nalezá se v jediném domě, odkudž se za noci kolkolem rozlézají. Zdrojem bohatství jest v Dahomeji orba, prováděná dosti rozumně. Obyvatelé podivné zemičky této mají tytéž hudební nástroje, jako všechny ostatní kmeny tohoto pobřeží; tamtam, sloní špičáky, kalabassu, plnou kůstek, bubínek, na něž tlukou malou holí, anebo i na flétnu a na harfu (guitaru o šesti strunách) lze tam slyšet hráti. Všeobecně jest oblíben u Dahomejců tanec, kterýž, zvláště po hojném požití pálenky, tančí s nejdivočejším ohněm. Nejvyšší úředníci, ano i král, nezdráhají se před lidem "skočnou" si zatančiti.

Obětí pro popravy při velkých slavnostech nevyhledávají Dahomejci, leda málo kdy, v řadách svých nýbrž podnikají k účelu tomu výpravy do území sousedních. Za volání vzývání fetišů četa amazonek, sledována několika tisíci vojínů mužských, přepadá za noci vesnice kmenův blízkých, ničí ženy jejich, zapaluje chatrče a odvádí s sebou na sta zajatců, kteří nemohli prehnouti před tímto sborem divným a fantastickým. Ještě v roku 1889 Dahomejci spustošili na samém území francouzském 14 vesnic a odvedli s sebou 1745 zajatců, kteří pak popraveni byli se všemi okázalými obřady, obvyklými při tomto vraždění hromadném!

A nyní po suchých a nezbytných těchto datech vraťme se k zajímavějšímu, byť často strašlivým vzpomínkám různých cestovatelů na tento kraj civukrásný a smrtónosný zároveň!

Jan Bayol, vyslaný vládou francouzskou do Abomeje, prodlel tam v polovičním zajetí po několik neděl a v jeho črtách o tomto poselství nepřijemném zřejmě obráží se krutý, trapný dojem, jakýž v něm kraj ten a jeho lid zanechal... "Vidím dosud krvelačného a hrozného krále toho", píše směle tento důstojník, "jehož hlava pokryta jest čepicí z modrého sametu, vrou-

benou černými květy, jehož hrdlo ovijí zlatý kruh, krále s prouma nahýma, oděného jen v krátké spodky z rudého satinu, jak kolébá přede mou, obklopen dvanácti ženami statnými... A nezapomenu nikdy na slavnost jinou, jež odehrávala se v rozlehlém dvoře královského paláce, slavnost náboženskou, jež připomínala průvod na Boží tělo, při němž však defilovalo pět tisíc žen (tehdejšího) krále Gele-le, oděných v kroje nádherné. Kráčely prozpěvující nápěvy smutné jako všechny melodie alrické a po té, obcházejíce krále, vyrazily vzkřiky nadšení, z nichž rozeznal jsem slova "Kini, kini, kini", což znamená "Lve lvů!" název jenž dán byl panovníku při jeho vstoupení na trůn krví zbrocený."

"A za ženami královými jiné ženy kráčely, podobné jsouce obdivuhodným sochám bronzovým, i oděné dlouhými rouchy řasnatými, ženy jež nesly železné pruty, zakončené trojnožkou o hrotech ostrých, za nimi pak teprv přicházely ženy tajuplné, s obličejem zakrytým závojem, mající kroj na sobě po způsobu assyrském. Král jediný má právo spatřiti jejich obličej: jsou to bytosti tajemné, pro věky davům neznámé odsouzené, by s chotěm a velitelem svým i zemřely. Mladistvé dívky kvapily před nimi, pokřikující a prozpěvující a lid rychle se rozptýloval, věda, že jediný pohled pronikavý, na ženy tyto upřený jest tolik, co rozsudek smrti."

Potom dlouhá řada ta mizela v bráně, vedoucí na hlavní prostranství abomejské, a fetiš, postava to mužská s hlavou býčí, vyplazující z úst svých jazyk ve dvě rozklany, jehož oba konce zavínuty byly v půlměsíc a držící v ruce své nůž posvátný, objevil se náhle, vezen jsa v povozu státními otroky i ukázal se lidu mimo palác, pozdravován jsa výstřely z pušek amazonek, hřměním děl a vřavou i jáсотem lidu, deliriem zachváceného lidu, kterýž padal svou tvář na zem před tímto idolem strašlivým, před tímto zosobněním boha nemilosrdného před Baalem hrozným, jenž nikdy není syt krve lidské".

"Slavnosti za slavností následovaly takto za sebou, vždy však jiného rázu. Teď byla nám poskytnuta i smutná příležitost, shledati stopy obřadů krvavých. Na hlinité cestě do níž slunce pražilo, spatřil jsem louži krve, hlavy čerstvě uťaté, jež hleděly na mne se zrakem strhaným, těla ohyzdně zkomolená, molená, jež byvše po agonii strašlivá, po dvou za nohy na jakési šibenici zavěšena, příšerně tu visela a z nichž pili supi hltavě krev, jež krůpěj za krůpějí k zemi se finula".

K hromadným popravám takým král každé chvíle si beře záminku. Zemře-li král, celé massy otrokův, ano i Dahomejcův a amazonek posílá nástupce jeho rukou katovou za ním, by mu na "onom světě" dále služby konaly, každá slavnost a

každé hýření dotvrdí se krveprolitím podobným a kromě toho co rok obětuje král řadu hlav otrokův kněžím svým, aby zajistil si přízeň jejich.

Jest přirozeno, má-li se dostaviti hojně materiálu pro tyto jatky lidské, že král podniknouti musí častěji do roka lov na otroky v krajinách sousedních, do nichž vpadá bez všelikého opovření války. Uzavře-li nějaké smlouvy, uzavírá je jen proto, aby sousedy své líceným oklamal přátelstvím a snáze přepadl. Zajatce však nedává jen popraviti, velikou část jich, pokud jich nepotřebuje, pro své a svých úředníků služby, prodává za otroky Arabům, již pak vlekou je najednou napříč celou Saharou až do Tripolisu, ale i Belgičanům, Němcům a Portugalcům, již na posměch civilisace evropské užívají jich namnoze posud při pracích v osadách svých. Otroci poslední bývají agenti krále Bedoazen shromáždění v celých massách v ohradách dahomejského přístavu Vydah, odkudž za nejtemnějších nocí loďmi kupcův a obchodníkův s lidským masem odváženi bývají, aby věc ta utajena zůstala válečným loďm evropským, křižujícíím podél pobřeží, jež by otroky vysvobodily a agenti na rahnech a stožárech prostě pověsili.

Překvapí-li však za noci loď také otrokáře, tito sházejí prostě živé maso lidské do moře a prechají sami na břeh, by zmizeli v bařinatých, nebezpečných lesích. Stojí za zmínku, že hlavním agentem dahomejského krále pro obchod tento byl do r. 1887 Portugalce Juliao da Souza, kteréhož i vláda portugalská, ovšem za jiné služby, vyznamenala, jmenovavši ho podplukovníkem. Z pravidla ale otrokáři tamní jsou potomky černochů, kdy si do Brazílie vyvezených, kteří — většina z nich jsou mulati — vracejí se teď do vlasti předků svých, by krajany své obloučili a schytali na objednávky zákazníků svých.

Zajatci, schytaní na lupičských výpravách Dahomejcův, bývají spoutáni provazem, jímž svazují se lokte jejich za hřbet stočené a druhým pak ještě provazem sváží se ruce jejich nad dlaněmi, někdy zavěsují se jim na nohy těžké předměty a přítěže, ženám a dětem bývá však jen provaz kol krku otočen. Starci a stařeny a kojenci bývají však do posledního ubiti hned v přepadené vesnici — nejdouť na odbyť na trzích otrokářských!

Potom vrací se výprava taková i s kořistí do Abomeje, kdež několik nešťastníků bývá ihned obětováno bůžku krutému, kterýž požehnal výpravu takovou; kněz šeptá tu k oběti vyvolené, by na onom světě zesnulému králi podala zprávu o jeho synu i jeho vítězstvích: usměje-li se tu ubožák, ježž smrt očekává, na kata svého a ujistili ho že věrně vykoná posláni své, tento z vděku náhlým úderem kyje do zadní části hlavy nešťastníka omráčí aby při utínání hlavy tolik ne-